

శ్రీః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

శ్రీ లక్ష్మీహయగ్రీవ దివ్యపాదుకాసేవక శ్రీమదభినవరంగనాథ
బ్రహ్మతంత్రపరకాల మహాదేశిక కృతిషు

॥ శ్రీలక్ష్మీహయవదనరత్నమాలాస్తోత్రం ॥

This document has been prepared by*

Sunder Kidambi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజమహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan of śrīraṅgam

*This was typeset using skt, L^AT_EX, Itrans, and the **Tikanna** font.

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ శ్రీలక్ష్మీహయవదనరత్నమాలాస్తోత్రం ॥

వారీశాఖ్యా శ్రుతిస్మృత్యుదితశుభతనో-

ర్వాసుదేవస్య మూర్తిః

జ్ఞాతా యద్వాగుపజ్ఞం భువి మనుజవరై-

ర్వాజివక్త్రప్రసాదాత్ |

ప్రఖ్యాతాశ్చర్యశక్తిః కవికథకహారిః

సర్వతంత్రస్వతంత్రః

త్రయ్యంతాచార్యనామా మమ హృది సతతం

దేశికేంద్రః స ఇంధాం || 1 ||

సత్వస్థం నాభిపద్మే విధిమథ దితిజం రాజసం తామసం చా-

బ్బిందోర్వరుత్పాద్య తాభ్యామపహృతమఖిలం వేదమాదాయ ధాత్రే |

దత్త్వా ద్రాక్తో చ హత్వా వరగణమదిశద్వేధసే సత్ర ఆదౌ

తంత్రం చోపాదిశద్యస్స మమ హయశిరా మానసే సన్నిధత్తాం || 2 ||

అధ్యాస్తేఽంకం పరావాక్ వరహయశిరసో

భర్తురాచార్యకే యా

వాంఛావానైతరేయోపనిషది చరమాత్-

ప్రాక్తనే ఖండ ఆదౌ |

యస్యా వీణాం చ దైవీం మనసి వినిదధత్-

ఖ్యాతిమేత్యంత్యమంత్రే

సేశానా సర్వవాచో మమ హృదయగతా-

చారు మాం వాదయేద్వాక్ || 3 ||

కృష్ణం విప్రా యమేకం విదురపి బహుధా
వేదయోరాదిమాంతే

స్రష్టా విస్రంసమానస్స్వమథ సమదధా-
చ్ఛందసాం యేన దానాత్ |

కృష్ణం విష్ణుం చ జిష్ణుం కలయితురపి
యత్సంహితామాయురుక్తం

వాక్ష్మిష్టం ప్రాణమేనం హయముఖమనుస-
ందధృహే కిం వృథాఽనైః || 4 ||

ప్రఖ్యాతా యాఽఽశ్వలాయన్యధికఫలదశశ్లోక్యభిఖ్యా తదంతః
శ్రుత్యుక్తా వాక్ సరస్వత్యపి హయముఖ తే శక్తిరన్యా న యుక్తా |
పూర్ణా త్వచ్ఛక్తిరర్థం భవతి విధివధూర్యా నదీ సా కలాస్యా
ఇత్యుక్తేర్బ్రహ్మవైవర్త ఇహ సముదితా స్యాత్పరా నిమ్నగాఽన్యా || 5 ||

శ్రీహర్షో విష్ణుపత్నిం వదతి కవిరిమాం నైషధే మల్లినాథః
ఖ్యాతామేతాం పురాణే హయముఖ భువి చ స్థాపితాం విష్ణుపార్శ్వే |
ధీవాగ్మిత్యార్థజప్యం దినముఖసమయే శౌనకస్సూక్తమస్యాః
శ్రీయుక్తం బహ్వృచస్స స్మృతికృదపి తదా చింతనీయం తథైనాం || 6 ||

వాగాంభృణ్యాదిసూక్తే నిరవధిమహిమా
యా శ్రుతా వాక్ చ దేవీ
పూర్వే సూక్తేఽపి హంసస్త్వమధికమహిమా
విశ్రుతో బహ్వృచైర్యః |
యుక్తావారణ్యకే తౌ కథితబహుగుణౌ
సామనీ సంహితే త్య-
ప్యారాధ్యో వ్యూహరూపీ హయముఖ విదితో
జ్ఞానినాం కర్మభిస్తవం || 7 ||

ఇంద్రో వృత్రం హనిష్యన్ సఖీవర వితరం విక్రమస్వేతి విష్ణుం
 సంప్రార్థ్యాతో హతారిస్తత ఉపజనిత బ్రహ్మహత్యా పనుత్యైః।
 సూక్తాభ్యామాహుతిం యం ప్రతి పరమజుహోన్మూర్ధ్ని గంధర్వ ఏకో
 దేవానాం నామధారీ స మమ దృఢమతావద్య వాచస్పతిస్సాత్ ॥ 8 ॥

వేదే చాధర్వణాభ్యే ప్రథమత ఉదితం యత్త్రిషష్టియసూక్తం
 తన్మేధాజన్మకర్మాంగమితి నిగదితం కౌశికేన స్వసూత్రే।
 మేధాకామః పుమాన్ యస్తురగముఖ తతస్సర్వలోకాధినాథం
 ధ్యాయేద్వాచస్పతిం త్వాం ప్రభవతి సకలస్తచ్చృతార్థోఽప్రకంప్యః ॥ 9 ॥

నాసన్నో సత్తదానీమపి తు కమలయా-
 ఽవతమేకం తదానీత్
 తస్మాద్ధాన్యత్పరం కించిదపి న తమసా
 గూఢమగ్రే ప్రకేతం।
 అద్ధా కో వేద హేతుం ద్వివిధమవిగుణం
 వాసుదేవాభిధానం
 వ్యూహం త్వాం ప్రాతరర్చ్యం హయముఖ భగమా-
 హుః క్రమాత్తైత్తిరీయాః ॥ 10 ॥

ప్రాతఃపూజ్యం భగాఖ్యం ప్రథమమకథయన్
 బహ్వాచాః పంచమేఽథో
 నాసత్సూక్తేఽష్టమే ప్రాగ్వదపి సమవదన్
 తైత్తిరీయక్రమాత్త్వాం।
 పారాశర్యోఽవతీర్ణం వదతి హయముఖా-
 ధర్వణః కౌశికస్తాం
 మేధార్థం ప్రాతరర్చ్యం భగమనుమనుతే
 సంహితాఽప్యహ సాధు ॥ 11 ॥

ప్రద్యుమ్నాంతం త్రిపాద్భాస్వరవపురమృతం వాసుదేవాదిబృందే
 పాదస్తత్రానిరుద్ధో భువి తత ఉదభూదాత్మభూఋగ్విధిజ్ఞాః |
 హుత్వా త్వాం యజ్ఞరూపం హయవదన జితంతే స్తుతిం తన్వతేఽతః
 నిర్ణీతం సర్వవేదేష్వనుపమమితి తత్సౌరుషం సూక్తమాపైః || 12 ||

సర్వే వేదాః ప్రజాశ్చ ప్రచురబహుభిదాః సంశ్రయంతే యమేకం
 శాస్తా యోఽంతఃప్రవిష్టస్స్వయమపి దశధాత్మాచరత్యర్ణవే యం |
 బ్రహ్మ చైకోన్వవిందద్ధరిమిహ దశహోతారమంతశ్చ చంద్రే
 దేవాస్సంతం సహైనం న హి విదురవతాత్సోఽద్యి వాచస్పతిర్మాం || 13 ||

యస్మాద్బ్రహ్మ చ రుద్రస్సకలజగదిదం
 జాయతేఽంతర్భహిర్యత్
 వ్యాప్త్యా సత్తాం చ యస్మిన్ లయమపి లభతే
 యశ్చతుర్వేదమూర్తిః |
 విష్ణుర్నారాయణోఽష్టాక్షరపదవిదితో
 దేవకీపుత్ర ఏకో
 యోధర్వాంగే మథోః సూదన ఉపనిషది
 జ్ఞాయతే మే స ఇంధాం || 14 ||

శక్తిః స్వాభావికీ సాత్ర చ వివిధపరా శ్రూయతే జ్ఞానమేవం
 త్రేధా తత్ర క్రియేత్థం బలమపి తదసౌ వాసుదేవః స హంసః |
 యో బ్రహ్మణం విధాయ ప్రథమమథ పరాన్ ప్రాహిణోత్సర్వవేదాన్
 తస్మై దేవం ప్రపద్యే శరణమహమిమం చామృతస్యైష సేతుః || 15 ||

వమ్యో విష్ణుర్ధనుర్జ్ఞాం హయవదన వరా-
 న్నేచ్ఛయా చిచ్ఛిదుస్తత్
 కోట్యా చ్ఛిన్నం చ విష్ణోః శిర ఇతి గదితం
 యత్ప్రవర్గ్యార్థవాదే |

తచ్ఛీర్షం యాజమానం శ్రుతిముఖత ఇదం
 స్థాపితం యుక్తితోఽపి
 ప్రాదుర్భావః స గౌణో బహుముఖహరివం-
 శాదినిర్ధారితో వా || 16 ||

శుక్లం వేదం వివస్వానుపాదిశసి పరం యాజ్ఞవల్క్యాయ వాజీ
 వేదైకార్చైర్వచోభిర్మితమిదమఖిలామ్నాయధీకారిణీం యాం |
 వాగ్దేవీం మోక్షధర్మే కథయతి మునిరాట్ తత్కృపాలబ్ధభూమా
 త్వచ్ఛక్తిస్సేత్యకంప్యం హయముఖ గదితం బ్రహ్మవైవర్తవాగ్భిః || 17 ||

తస్మాద్వేదేఽపి తత్రోపనిషది బృహదారణ్యకే కాండ ఆత్మా
 త్వం వాగ్దేవ్యా సహాదౌ జనయసి మిథునీభూయ సర్వాంశ్చ వేదాః |
 ధాతారం తస్య పత్నీం తదను తదుభయద్వారికాం వ్యష్టిసృష్టిం
 తద్యజ్జారాధితోఽస్మై హయవదన వరాన్యచ్ఛసీతి ప్రతీమః || 18 ||

తుర్యేఽధ్యాయే ద్వితీయం తురగముఖ శిశు-
 బ్రాహ్మణం పూహారూపం
 ప్రాణం స్థూణాం శిశుం త్వాం చమసమపి శిరో-
 ఽర్వాగ్భిలం చోర్ధ్వబుధ్నం |
 సప్తానాం దేవతానామధికరణమమి-
 త్రేంద్రియాణాం జయార్థం
 వాచాష్టమ్యా యుతం త్వాం పరికలయతి తద్-
 బ్రహ్మ భక్తార్తిహారి || 19 ||

దధ్యజ్జాథర్వణోశ్విత్రిదశకృతశిరోధారణాదశ్వమూర్ధ్నా
 తాభ్యాం ప్రావర్గ్యతత్త్వం హయముఖ సముపాదిక్షదేతద్యథార్థం |
 ఏతావత్యేవ తత్త్వే కలిబలవశతస్తామసాశ్శక్యధీనం
 తావత్కం శీర్షమాహుర్భువి జనిసమయే త్వత్కటాక్షాతిదూరాః || 20 ||

దధ్యజ్ఞాథర్వణో యో హయముఖ బృహదా-

రణ్యకే కాండ ఆదౌ

ఆహ ప్రావర్గ్యతత్త్వం యదపి శతపథే

దీక్షణీయార్థవాదే।

విష్ణ్వాఖ్యం తత్త్వముక్తం పునరుపనిషది

బ్రహ్మ వాగీశరూపం

యచ్ఛ ప్రోక్తం తృతీయే తదపి చ స మధు-

బ్రాహ్మణే వక్తి తుర్యే॥ 21॥

వాచా దేవ్యానిరుద్ధేన చ సృజతి జగత్సర్వమిత్యగ్ర ఉక్తో

వాహాస్యో వాసుదేవః స పర ఇతి మధుబ్రాహ్మణం స్థాపయిత్వా।

దధ్యజ్ఞాథర్వణోశ్విత్రిదశహితమధుత్వాష్ట్రకక్ష్యోపదేష్టా

తత్త్వం జానాతి చేత్యప్యఖిలశుభతనుం వక్తి వాగీశ్వరం త్వాం॥ 22॥

దధ్యజ్ఞాథర్వణోఽసావుపదిశతి మధుబ్రాహ్మణం త్వాష్ట్రకక్ష్యం

యత్తన్నారాయణాఖ్యం కవచమితి సమాఘుష్యతే సాత్వికాగ్రైః।

వృత్రసేదం వధాయాలమితి హయముఖ బ్రహ్మవిద్యేతి తత్త్వం

వాగీశైతే న జానంత్యనఘ తవ కృపాబాహ్యతాం యే ప్రయాతాః॥ 23॥

తత్త్వం నారాయణాఖ్యోపనిషది కథితం పంచరాత్రోక్తరీత్యా

తన్నామాఖ్యాన ఆహాశ్వముఖ విశదమాద్యం చ ధర్మం మునీద్రః।

గీతాయాం సంగృహీతం విశదయితుమనాః కృష్ణవాహాననైక్యం

బ్రూతే వేదోదితత్త్వం స్థిరయతి చ తదత్రోక్త ఏకాంతిధర్మే॥ 24॥

ఆదౌ నారాయణం తం వదతి మధుజితం దేవకీపుత్రమంతే

వేదాంతో మోక్షధర్మే వరహాయశిరసం ప్రాహ కృష్ణస్సవమేవ।

ఇత్యాలోచ్యైవ యోగీ కలిజిదభిజగౌ తత్క్రమాత్ సైతి మధ్యే

వాహాస్య త్వాం శరారిర్మునిరపి మనుతేఽశ్వం పురః కృష్ణమంతే॥ 25॥

జన్మాదీనాం నిదానం కతిచిదకథయన్
 దేవమేకం తథాఽనేయే
 దేవీమేకాం విదుస్తన్మిథునమవికలం
 బ్రహ్మ వేదాంతవేద్యం |
 ఇత్యేవం స్థాపయిత్వా చిదచిదవియుతం
 శ్రీమదేకం తదిత్య-
 ప్యాచఖ్యో మోక్షధర్మే హయముఖ జనివృ-
 త్తాపదేశాన్మునీంద్రః || 26 ||

శ్రావణ్యాం తేఽవతారే హయముఖ నిగమోద్ధారణార్థత్వబుద్ధేః
 ఋగ్వేదోపక్రమస్తచ్చ్రీవణభ ఇతి నిశ్చిన్వతే బహ్వృచాగ్రాః |
 ప్రారంభః పౌర్ణమాస్యాం యజుష ఇతి పరే యాజుషాః సంగిరంతే
 తద్వేదోపక్రమాంతే భువి విధివశగాస్త్యాం సమారాధయంతి || 27 ||

విష్ణోః పత్నీ పరా వాగితి బహుమనుతే భారతీ యాం యదీశః
 పత్యుః ప్రాక్పంచరాత్రం శ్రుతిమపి సముపాదిక్షదిత్యాదరేణ |
 తద్వాగాశ్లిష్టమూర్తిం హయశిరస ఉపారాధయంతీ నిశమ్య
 శ్రీభాష్యం లక్ష్మణాయ స్వపతివిదిత యత్యాకృతిం బిభ్రతేఽదాత్ || 28 ||

వారీశానస్య మంత్రం శ్రుతిశిఖరగురు-
 స్తార్ణ్యలక్షం జపిత్వా
 తత్కాల ప్రాప్త లాలామృతమపిబదహీ-
 ంద్రాఖ్యపుర్యాం యతీంద్రోః |
 మాతుర్భ్రాతుస్తనూజోత్తమగుణకురుకా-
 ధీశవంశ్యార్చితాం త-
 న్మూర్తిం సంప్రాప్య కాంచ్యాం స్వయమపి చిరమా-
 రాధయద్భక్తిభూమ్నా || 29 ||

కాలే వేదాంతసూరిః స్వపదముపగతం బ్రహ్మతంత్రస్వతంత్రం
 శిష్యాగ్ర్యం మూర్తిమేనాం సమనయదథ తచ్చాత్రపారంపరీతః |
 సేయం వాగీశమూర్తిరురువరపరకాలాదిభిః సేవ్యమానా
 రమ్యాస్థాన్యాం త్రికాలం విలసతి విహితార్చాద్య కర్ణాటదేశే || 30 ||

ధర్మం పూర్వాశ్రమోక్తం సుకరమపి న కృ-
 త్వాఽఽంతిమోక్తస్య తస్యా-
 నుష్ఠానేఽశక్తిభీతం హయముఖ కృపణం
 లంభయిత్వాఽఽశ్రమం తం |
 శోభోద్రేకాదినాఽర్చావిశయ ఉపగతే
 కోటిపూజ్యాం తులస్యా
 స్వోపాఖ్యావ్యాకృతిం చాకలయసి కియతీ
 మయ్యనర్హా దయా తే || 31 ||

ఇత్థం వాగీశపాదూయుగలసత తసంసేవనార్చాదిదీక్షః
 తత్రైతాం నవ్యరంగేశ్వరయతిరనఘామార్పయద్రత్నమాలాం |
 ఏనాం నిత్యం పఠంతో భువి మనుజవరా భక్తిభూమ్నేప్పితార్థాన్
 సర్వాః విందంతి వాహాననవరకరుణాపాంగధారాభిషేకాత్ || 32 ||

|| ఇతి శ్రీలక్ష్మీహయవదనరత్నమాలాస్తోత్రం సంపూర్ణం ||